

DIREKTIVA VIJEĆA 2004/67/EZ

od 26. travnja 2004.

o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe prirodnim plinom

(Tekst značajan za EGP)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 100.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije¹,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskoga i socijalnoga odbora²,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga parlamenta³,

budući da:

- (1) prirodni plin (plin) postaje sve važnija sastavnica u opskrbi energijom Zajednice i, kako je navedeno u Zelenoj knjizi 'Prema europskoj strategiji o sigurnosti opskrbe energijom', očekuje se da Europska unija dugoročno postane sve više ovisna o plinu uvezenom iz neeuropskih izvora opskrbe.
- (2) slijedom Direktive 98/30/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina⁴ i Direktive 2003/55/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i kojom se ukida Direktiva 98/30/EZ⁵, dolazi do liberalizacije tržišta plina u Zajednici. Kao posljedica toga, u pogledu sigurnosti opskrbe, svaka teškoća koja ima kao posljedicu smanjenje opskrbe plinom mogle bi uzrokovati ozbiljne poremećaje u gospodarskoj djelatnosti Zajednice; iz tog razloga postoji rastuća potreba za postizanjem sigurnosti opskrbe plinom.
- (3) Dovršetak uspostave unutarnjeg tržišta prirodnog plina iziskuje minimalni zajednički pristup sigurnosti opskrbe, naročito kroz transparentne i nediskriminirajuće politike o sigurnosti opskrbe usklađene sa zahtjevima takvog tržišta, kako bi se izbjegli poremećaji na tržištu. Definiranje jasnih uloga i odgovornosti svih igrača sudionika na tržištu je stoga ključno kad se radi o zaštiti sigurnosti opskrbe plinom i pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.
- (4) obveze o sigurnosti opskrbe nametnute tvrtkama ne bi smjele sprečavati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta niti nametati nerazumno i nerazmjerno opterećenje sudionicima tržišta plina, uključujući one koji tek dolaze na tržište kao i male sudionike tržišta.
- (5) je, u pogledu rastućeg tržišta plina u Zajednici, važno održavati sigurnost opskrbe plinom, naročito što se tiče kupaca koji spadaju u kategoriju domaćinstava.
- (6) je na raspolaganju velik izbor instrumenata za plinsko gospodarstvo, a po potrebi i za države članice, kako bi ispunile obveze o sigurnosti opskrbe. Dvostrani sporazumi između država članica mogu biti jedan od načina doprinosjenja postizanju minimalnih standarda u pogledu sigurnosti opskrbe, uzimajući u obzir Ugovor i sekundarno zakonodavstvo, posebice članak 3. stavak 2. Direktive 2003/55/EZ.
- (7) se indikativni minimalni ciljevi za skladištenje plina mogu utvrditi bilo na nacionalnoj razini ili ih može utvrditi samo plinsko gospodarstvo. Podrazumijeva se da to ne bi smjelo stvoriti nikakve dodatne obveze u pogledu ulaganja.
- (8) bi, uzimajući u obzir važnost osiguravanja opskrbe plinom, tj. na osnovi dugoročnih ugovora, Komisija trebala pratiti razvoj stanja na tržištu plina na temelju izvješća država članica.
- (9) će, kako bi zadovoljila rastuću potražnju za plinom i radi diversifikacije opskrbe plinom kao uvjeta za konkurentno unutarnje tržište plina, Zajednica trebati mobilizirati značajne dodatne količine plina tijekom nadolazećih desetljeća, od kojih će znatan dio dolaziti iz udaljenih izvora i trebat će ih transportirati na velike udaljenosti.
- (10) u Zajednici postoji snažan zajednički interes sa zemljama koje su opskrbljivači plinom i tranzitnim zemljama za osiguranjem neprekidnih ulaganja u infrastrukturu opskrbe plinom.
- (11) su dugoročni ugovori odigrali vrlo značajnu ulogu u osiguravanju opskrbe plinom za Europu i to će nastaviti činiti. Sadašnja razina dugoročnih ugovora primjerena je na razini Zajednice i vjeruje se da će takvi ugovori nastaviti značajno doprinositi sveukupnoj opskrbi plinom kako tvrtke budu nastavile s uključivanjem takvih ugovora u svoj cjelokupni portfelj opskrbe.

¹ SL C 331 E, 31.12.2002., str. 262.

² SL C 133, 6.6.2003., str. 16.

³ Mišljenje još neobjavljeno u Službenom listu.

⁴ SL L 204, 21.7.1998., str. 1.

⁵ SL L 176, 15.7.2003., str. 57.

- (12) je učinjen znatan napredak na razini država u razvijanju likvidnih platformi za trgovanje plinom te kroz programe oslobađanja plina. Očekuje se da će se ovaj trend nastaviti.
- (13) je uspostava istinske solidarnosti između država članica u situacijama većih kriza s opskrbom plinom, sada još i više kako države članice postaju sve više međusobno ovisne u pogledu sigurnosti opskrbe.
- (14) ova Direktiva ne utječe na prava suvereniteta država članica nad njihovih vlastitim prirodnim resursima.
- (15) bi trebalo osnovati Koordinacijsku skupinu za plin koja bi trebala olakšati usklađivanje mjera o sigurnosti opskrbe na razini Zajednice u slučaju većeg poremećaja opskrbe, a može također pomagati državama članicama u usklađivanju mjera poduzetih na nacionalnoj razini. Pored toga, trebala bi redovito razmjenjivati informacije o sigurnosti opskrbe plinom, te razmotriti aspekte relevantne u kontekstu većeg poremećaja opskrbe.
- (16) države članice trebaju usvojiti i objaviti nacionalne propise za izvanredne situacije.
- (17) se ovom Direktivom trebaju osigurati pravila primjenjiva u slučaju većeg poremećaja u opskrbi; predvidivo trajanje takvog poremećaja u opskrbi trebalo bi obuhvatiti značajno razdoblje od najmanje osam tjedana.
- (18) bi, s obzirom na postupanje u slučaju većeg poremećaja u opskrbi, ova Direktiva trebala osigurati mehanizam na temelju pristupa u tri koraka. Prvi bi korak uključivao reakcije plinskog gospodarstva na poremećaj u opskrbi; ako to ne bi bilo dovoljno, države članice trebaju poduzeti mjere za otklanjanje poremećaja u opskrbi. Tek ukoliko se mjere poduzete u prvoj ili drugoj fazi pokažu bezuspješnima, treba uslijediti poduzimanje odgovarajućih mjera na razini Zajednice.
- (19) s obzirom na to da cilj ove mjernice, tj. osiguranje primjerene razine sigurnosti opskrbe plinom, naročito u slučaju većeg poremećaja u opskrbi, doprinoseći pritom pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta plina, države članice ne mogu u svim okolnostima postići u dovoljnoj mjeri, naročito u svjetlu sve veće međusobne ovisnosti država članica što se tiče sigurnosti opskrbe plinom te se stoga, zbog razmjera i učinaka djelovanja, isti može bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere, u skladu s načelom supsidijarnosti kako je navedeno u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je navedeno u ovom članku, ova Direktiva ne prelazi ono nužno za postizanje toga cilja,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Cilj

Ovom se Direktivom utvrđuju mjere zaštite odgovarajuće razine sigurnosti opskrbe plinom. Ove mjere također doprinose ispravnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta plina. Njome se uspostavlja zajednički okvir unutar kojeg će države članice odrediti opće, transparentne i nediskriminirajuće politike sigurnosti opskrbe sukladno zahtjevima konkurentnog unutarnjeg tržišta plina; pojasniti općenite uloge i odgovornosti različitih sudionika tržišta i provesti određene nediskriminirajuće postupke za zaštitu sigurnosti opskrbe plinom.

Članak 2.

Definicije

U smislu ove Direktive:

1. ‘dugoročan ugovor o opskrbi plinom’ znači ugovor o opskrbi plinom u trajanju od više od 10 godina;
2. ‘veći poremećaj u opskrbi’ znači situaciju u kojoj bi Zajednica riskirala gubitak preko 20 % od svoje opskrbe plinom iz trećih zemalja, a situacija na razini Zajednice vjerojatno se ne bi mogla primjereno svladati nacionalnim mjerama.

Članak 3.

Politike o sigurnosti opskrbe plinom

1. Prilikom uspostave svojih općih politika u pogledu postizanja odgovarajućih razina sigurnosti opskrbe plinom, države članice određuju uloge i odgovornosti različitih sudionika tržišta plina radi ostvarenja tih politika, i utvrđuju odgovarajuće minimalne standarde sigurnosti opskrbe kojih se moraju pridržavati sudionici tržišta plina dotične države članice. Standardi se provode na nediskriminirajući i transparentan način i objavljuju se.
2. Države članice poduzimaju odgovarajuće korake kako bi osigurale da mjere navedene u ovoj Direktivi ne nameću nerazumno i nerazmjerno opterećenje sudionicima tržišta plina i da su sukladne zahtjevima konkurentnog unutarnjeg tržišta plina.
3. Djelomični popis instrumenata za sigurnost opskrbe plinom naveden je u Prilogu.

Članak 4.

Sigurnost opskrbe za određene kupce

1. Države članice osiguravaju da opskrba plinom kupaca koji spadaju u kategoriju domaćinstava unutar njihovih teritorija bude zaštićena u odgovarajućoj mjeri barem u slučaju:

- (a) djelomičnog poremećaja u nacionalnim opskrbama plinom tijekom razdoblja koje utvrđuju države članice uzimajući u obzir nacionalne okolnosti;
- (b) iznimno hladnih temperatura tijekom razdoblja vršne potrošnje utvrđenog na nacionalnoj razini;
- (c) razdoblja iznimno velike potražnje za plinom tijekom razdoblja najjačih hladnoća koje se prema statistikama javljaju svakih 20 godina.

Ti su kriteriji navedeni u ovoj Direktivi kao 'standardi sigurnosti opskrbe'.

2. Države članice mogu proširiti opseg iz stavka 1. naročito na mala i srednja poduzeća te ostale kupce koji ne mogu prebaciti svoju potrošnju plina na druge izvore energije, uključujući mjere o sigurnosti njihovog nacionalnog elektro-energetskog sustava ako je ovisan o isporukama plina.

3. U djelomičnom popisu u Prilogu navode se primjene instrumenata koji se mogu koristiti s ciljem postizanja standarda sigurnosti opskrbe.

4. Države članice, uzimajući u obzir geološke uvjete njihovog teritorija te ekonomsku i tehničku izvedivost, mogu također poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da kapaciteti skladišta plina smješteni unutar njihovog teritorija doprinesu u odgovarajućoj mjeri postizanju standarda sigurnosti opskrbe.

5. Ako je postignuta odgovarajuća razina međusobne povezanosti, države članice mogu poduzeti odgovarajuće mjere u suradnji s drugom državom članicom, uključujući dvostrane sporazume, radi postizanja standarda sigurnosti opskrbe korištenjem skladišnih kapaciteta plina smještenih unutar te druge države članice. Takve mjere, posebice dvostrani sporazumi, ne smiju sprečavati ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta plina.

6. Države članice mogu utvrditi ili zahtijevati od plinskog gospodarstva da utvrdi indikativne minimalne udjele radi mogućeg budućeg doprinosa skladišnih kapaciteta sigurnosti opskrbe, bilo da se oni nalaze unutar ili izvan države članice. Ti se udjeli objavljuju.

Članak 5.

Izvjешčivanje

1. Izvjешćem kojeg države članice objavljuju u skladu s člankom 5. Direktive 2003/55/EZ, države članice također obuhvaćaju i sljedeće:

- (a) učinak (utjecaj) mjera poduzetih u skladu s člancima 3. i 4. na konkurentnost svih sudionika tržišta plina;
- (b) razine skladišnog kapaciteta;
- (c) opseg dugoročnih ugovora o opskrbi plinom zaključenih od strane tvrtki koje imaju poslovni nastan i koje su registrirane na njihovom teritoriju, a naročito njihovo preostalo trajanje - na temelju informacija dobivenih od dotičnih tvrtki, izuzev trgovački osjetljivih informacija, i stupanj likvidnosti tržišta plina;
- (d) regulatorne okvire za pružanje odgovarajućih poticaja za nova ulaganja u istraživanje i proizvodnju, skladištenje, ukapljeni prirodni plin (LNG) i transport plina, uzimajući u obzir članak 22. Direktive 2003/55/EZ u onoj mjeri u kojoj ju je provela država članica.

2. Komisija razmatra ove informacije u izvješćima koje izdaje u skladu s člankom 31. Direktive 2003/55/EZ u svjetlu posljedica te Direktive za Zajednicu u cjelini te cjelokupnog učinkovitog i sigurnog rada unutarnjeg tržišta plina.

Članak 6.

Praćenje

1. Komisija, na osnovi izvješća iz članka 5. stavka 1., prati:

- (a) stupanj novih dugoročnih ugovora o opskrbi plinom putem uvoza iz trećih zemalja;
- (b) postojanje odgovarajuće likvidnosti tržišta opskrbe plinom;
- (c) razinu radnog plina i kapacitet povlačenja iz skladišta plina;
- (d) stupanj međusobne povezanosti nacionalnih plinskih sustava država članica;
- (e) predvidivo stanje opskrbe plinom u funkciji potražnje, autonomnosti opskrbe i raspoloživih izvora opskrbe na razini Zajednice, s obzirom na posebna geografska područja u Zajednici.

2. U slučajevima kad Komisija zaključi da će opskrba plinom u Zajednici biti nedostatna da dugoročno zadovolji predvidivu potražnju za plinom, može podnijeti prijedloge u skladu s Ugovorom.

3. Do 19. svibnja 2008. Komisija će podnijeti pregledno izvješće Europskomu parlamentu i Vijeću o iskustvima stečenima primjenom ovog članka.

Članak 7.

Koordinacijska skupina za plin

1. Ovime se osniva Koordinacijska skupina za plin s ciljem olakšavanja usklađivanja mjere o sigurnosti opskrbe (Skupina).
2. Skupina se sastoji od predstavnika država članica i predstavničkih tijela plinskih gospodarstava te relevantnih grupa kupaca, pod predsjedanjem Komisije.
3. Skupina usvaja svoj poslovnik.

Članak 8.

Nacionalne mjere u izvanrednim situacijama

1. Države članice unaprijed pripremaju i, po potrebi, ažuriraju nacionalne mjere u izvanrednim situacijama te ih priopćavaju Komisiji. Države članice objavljuju svoje nacionalne mjere u izvanrednim situacijama.
2. Mjere država članica u izvanrednim situacijama osiguravaju, tamo gdje je to primjereno, da se sudionicima tržišta daju dostatne mogućnosti pružanja početne reakcije u na izvanrednu situaciju.
3. Uvažavajući članak 4. stavka 1., države članice mogu predsjedatelju Skupine ukazati na događaje za koje smatraju da se, zbog njihove veličine i iznimne prirode, ne mogu primjereno savladati nacionalnim mjerama.

Članak 9.

Mehanizam Zajednice

1. Ako dođe do događaja za kojeg je vjerojatno da će se razviti u veći poremećaj u opskrbi sa značajnim razdobljem trajanja, ili u slučaju događaja na kojeg je ukazala država članica prema članku 8. stavku 3., Komisija čim prije saziva Skupinu, na zahtjev države članice ili na svoju vlastitu inicijativu.
2. Skupina provjerava i, po potrebi, pomaže državama članicama u usklađivanju mjera poduzetih na nacionalnoj razini namijenjenih svladavanju većeg poremećaja u opskrbi.
3. Prilikom obavljanja svojeg rada, Skupina u potpunosti uzima u obzir:
 - (a) mjere koje je poduzelo plinsko gospodarstvo kao prvu reakciju na veći poremećaj u opskrbi;
 - (b) mjere koje su poduzele države članice, poput onih poduzetih u skladu s člankom 4., uključujući relevantne dvostrane sporazume.
4. U slučajevima kad su mjere poduzete na nacionalnoj razini a navedene u stavku 3. nedostatne za savladavanje učinaka događaja iz stavka 1., Komisija može, uz savjetovanje sa Skupinom, dati smjernice državama članicama u pogledu daljnjih mjera koje će

pomoći onim državama članicama koje su naročito pogođene većim poremećajem u opskrbi.

5. U slučajevima kad su mjere poduzete na nacionalnoj razini u skladu sa stavkom 4. nedostatne za savladavanje učinaka događaja iz stavka 1., Komisija može podnijeti prijedlog Vijeću u pogledu daljnjih nužnih mjera.

6. Sve mjere na razini Zajednice navedene u ovom članku sadržavat će odredbe čiji je cilj osiguranje pravedne i nepristrane nadoknade poduzećima pogođenima mjerama koje treba poduzeti.

Članak 10.

Nadzor provedbe

1. Do 19. svibnja 2008., Komisija, u svjetlu načina na koji su države članice provele ovu Direktivu, podnosi izvješće o učinkovitosti instrumenata korištenih s obzirom na članak 3. i 4. i njihovom učinku na unutarnje tržište plina te o razvoju konkurentnosti na unutarnjem tržištu plina.

2. U svjetlu rezultata tog nadzora, kada je to primjereno, Komisija može izdati preporuke ili predstaviti prijedloge u pogledu daljnjih mjera za povećanje sigurnosti opskrbe.

Članak 11.

Prijenos u nacionalno zakonodavstvo

Države članice će donijeti potrebne zakone, propise i administrativne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 19. svibnja 2006. Tekst tih odredaba će odmah dostaviti Komisiji, kao i korelacijsku tablicu između tih odredaba i ove Direktive.

Kada države članice budu donosile ove mjere, te će mjere prilikom njihove službene objave sadržavati uputu na ovu Direktivu ili će se uz njih navesti takva uputa. Načine toga upućivanja utvrdit će države članice.

Članak 12.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadeseti dan od objave u Službenom listu Europske unije.

Članak 13.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Luksemburg, 26. travnja 2004.

Za Vijeće
Predsjednik
J. WALSH

PRILOG

Djelomični popis instrumenata za povećanje sigurnosti opskrbe plinom iz članka 3. stavka 3. i članka 4. stavka 3.

- radni plin u skladištima plina,
- kapacitet povlačenja iz skladišta plina,
- osiguranje cjevovodnog kapaciteta kojim se omogućava skretanje smjera opskrbe plinom prema pogodnim područjima,
- likvidna tržišta trgovine plinom,
- fleksibilnost sustava,
- razvoj potražnje s mogućnošću prekida ('interruptible demand'),
- korištenje alternativnih pomoćnih goriva u industrijskim postrojenjima i elektranama,
- prekogranični kapaciteti,
- suradnja između operatera prijenosnih sustava iz susjednih država članica radi usklađenog otpremanja ,
- usklađene aktivnosti otpremanja između operatera distribucijskih i transportnih sustava,
- domaća proizvodnja plina,
- fleksibilnost proizvodnje,
- fleksibilnost uvoza,
- diversifikacija izvora opskrbe plinom,
- dugoročni ugovori,
- ulaganja u infrastrukturu za uvoz plina putem plinovoda i terminala za uplinavanje UPP-a.